# การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*

# The Study Of Components Of Social Competence Of Children With Hearing Impairment

นงเยาว์ ศรีนางแย้ม (Nongyouw Srinangyam)**
พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (Patcharaporn Srisawat)***
มลิวัลย์ ธรรมแสง (Maliwan Tammasaeng)****
วิไลลักษณ์ ลังกา (Wilailak Langka)*****

**บทคัดย่อ**

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานปีการศึกษา 2560 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยครูการศึกษาพิเศษ 3 คน นักจิตวิทยา 2 คน นักแก้ไขการได้ยิน 1 คน และนักแก้ไขการพูด 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะทางสังคม ได้แก่ ทักษะการ

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2561 บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ (แขนงวิชาจิตวิทยาพัฒนามนุษย์และการให้คำปรึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

The article is presented as a part of dissertation of The Doctor of Philosophy in Research and Development on Human Potentials: Psychology of Human Development and Counseling, Faculty of Education, Srinakharinwirot University.

** นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ (แขนงวิชาจิตวิทยาพัฒนามนุษย์และการให้คำปรึกษา) คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A Student of The Doctor of Philosophy in Research and Development on Human Potentials:Psychology of Human Development and Counseling, Faculty of Education, Srinakharinwirot University,
E-mail: porsrinangyam@gmail.com

*** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Major Advisor: Asst. Prof. Dr., Department of Guidance and Education Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

**** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร., บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Co Advisor: Dr.,Graduate school, SuanDusit University

***** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.,ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Co Advisor: Dr., Department of Educational Measurement and Research, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

สื่อสารทางสังคม และทักษะการรู้คิดทางสังคม และ 2) ทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคมได้แก่ ทักษะการจัดการสัมพันธภาพกับเพื่อน และทักษะการสร้างการยอมรับจากเพื่อน

**คำสำคัญ :**สมรรถนะทางสังคม, เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

**Abstract**

The purpose of this research was to study the components of social competence of $7^{th}$ - $9^{th}$ grade children with hearing impairment who were attending schools for the deaf under Bureau of Special Education, The Office of Basic Education Commission, in 2017. It was qualitative study. Key informants of study consisted of 7 experts, working on children with hearing impairment. These were selected by purposive sampling. Key informants comprised 3 special education teachers, 2 psychologists, 1 audiologist and 1 speech pathologist. The data was analyzed by content analysis. The instrument for data collection was a semi-structured interview questionnaire for in-depth interview. The results of this study showed that the components of social competence of children with hearing impairment consisted of 2 components. The first component was social skills which consisted of social communication skills and social cognitive skills. The second component was social relationships management skills which consisted of peer relationships management skills and peer acceptance skills.

**Keywords:** Social competence, Children with hearing impairment

**บทนำ**

สมรรถนะทางสังคมเป็นทักษะของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ชูเมคเกอร์ (Williamson. 2002: 4; citing Schumaker. 1984) กล่าวว่าสมรรถนะทางสังคมจะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของเด็กที่จะแยกแยะความต้องการของสถานการณ์ต่างๆทางสังคม ความสามารถในการใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้นๆ การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบรรทัดฐานทางสังคม การรับรู้ปฏิกิริยาของผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับตัวกับข้อมูลย้อนกลับ นอกจากนี้เบอร์เลย์ (Burley. 1995: 1) กล่าวว่าสมรรถนะทางสังคมเป็นความสามารถในการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพในสังคมในสถานการณ์ต่างๆ เช่นกับครู เพื่อน และพ่อแม่ เป็นต้น

สมรรถนะทางสังคมถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในการทำงานกับบุคคลอื่นๆ ทั้งในโรงเรียนและในสถานที่ทำงาน และส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นักเรียนที่มีสมรรถนะทางสังคมที่ดี จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในห้องเรียนเช่นการเคารพบุคคลอื่นและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของสังคมทางบวกกับกลุ่มเพื่อนและครู โดยเด็กที่มีสมรรถนะทางสังคมที่ดีจะมีโอกาสเรียนรู้และได้รับการช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากครู เช่น การอธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาหรือเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนเพื่อนก็จะให้การ

ยอมรับทำให้เด็กอยากเข้าร่วมในการทำงานกลุ่ม ในทางตรงกันข้ามนักเรียนที่ไม่มีสมรรถนะทางสังคมและมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมมักจะถูกปฏิเสธจากกลุ่ม และเสี่ยงต่อการถูกไล่ออกจากโรงเรียน (Antia; & Kreimeyer 2015: 26-27)

องค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคมของเด็กปกติมีผู้ศึกษาไว้ด้วยกันอาทิ อีเลียสและคณะ (จิรวดี จุลสำรวย. 2552: 15; อ้างอิงจาก Elias; et al. 1981.) ได้ศึกษาแล้วพบว่าองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมประกอบด้วย การกำกับตนเอง ทักษะทางสังคม การตัดสินใจทางสังคม และการสื่อสารทางสังคม ส่วนวิลเลี่ยมสัน (Williamson. 2002 :5) กล่าวว่าสมรรถนะทางสังคมประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเล่นและพฤติกรรมทางสังคม การกำกับตนเอง การสื่อสาร ทักษะการเอื้อต่อสังคม และการตัดสินใจทางสังคม สำหรับการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีผู้ศึกษาไว้คือ แอนเทียและไคร์เมเยอร์ (Antia; & Kreimeyer. 2015: 12) พบว่าสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะทางสังคมและสัมพันธภาพทางสังคมและนอกจากนี้การที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่ดูแลและทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูการศึกษาพิเศษที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักแก้ไขการได้ยินและนักแก้ไขการพูดเกี่ยวกับปัญหาสมรรถนะทางสังคมในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่ขาดสมรรถนะทางสังคมได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม ทักษะสัมพันธภาพทางสังคม และทักษะการปรับตัวทางสังคม โดยพบว่าเด็กส่วนใหญ่มีปัญหาในการเริ่มต้นสนทนากับคนอื่น ในเรื่องของการแนะนำตนเอง ขาดความมั่นใจ ขาดความสามารถในการตัดสินใจ กลัว ขี้อาย มีเพื่อนน้อย ไม่รู้จักบทบาทของตนเอง ความสนใจค่อนข้างสั้นและ หงุดหงิดง่าย ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านมีความคิดเห็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกันว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรจะได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่ตามมาจากการที่เด็กขาดสมรรถนะทางสังคม

ปัญหาที่เกิดจากการขาดสมรรถนะทางสังคมไม่เพียงแต่จะเกิดกับเด็กทั่วไปเท่านั้นแต่ยังเกิดในเด็กที่มีความบกพร่องอื่นๆด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งมักจะมีความล่าช้าในการพัฒนาทางสังคมและมีความบกพร่องในการเข้าใจการแสดงออกทางอารมณ์ของบุคคลอื่น (Reyes. 2005: 1; citing Greenberg; & Kusche.1993) มีงานวิจัยหลายงานวิจัยพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีอุบัติการณ์การเกิดปัญหาทางด้านสังคมและอารมณ์ที่มากกว่าเด็กที่มีการได้ยินปกติ 2 ถึง 5 เท่า (Reyes. 2005: 4; citing Greenberg; & Kusche. 1987) และจากศึกษาของฮ็อฟแมนและคณะ (Hoffman; et al. 2015: 115-124) ที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกับเด็กที่ไม่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ยังพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีสมรรถนะทางสังคมต่ำกว่าเด็กที่มีการได้ยินปกติด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ความบกพร่องทางการได้ยินที่เกิดขึ้นยังส่งผลให้การรับฟังเสียงพูดไม่ชัดเจนเหมือนคนที่มีการได้ยินปกติ การสูญเสียการได้ยินที่เกิดขึ้นตั้งแต่แรกเกิดจึงมีผลทำให้เด็กมีปัญหาในด้านการพูด การสื่อสารและภาษาถือว่าเป็นตัวกลางสำคัญที่ทำให้เกิดการสื่อสารขึ้น ความสามารถที่จะเข้าใจและใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการที่คนเราจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เรียนรู้ทักษะทางสังคม เรียนรู้อารมณ์ เรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิด

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

และมีส่วนร่วมในการให้เหตุผล ถึงแม้ว่าจะมีการสื่อสารแบบไม่ใช้ภาษา เช่น การชี้ หรือการแสดงท่าทาง ซึ่งอาจจะเพียงพอในเด็กเล็กๆ แต่อาจไม่เพียงพอสำหรับเด็กโต หรือเด็กวัยรุ่น (Antia; & Kreimeyer. 2015 :13) การสูญเสียการได้ยินยังมีผลต่อการพัฒนาทางด้านสังคมและทางด้านจิตใจของเด็ก ส่งผลทำให้การเรียนตกต่ำ เป็นอุปสรรคด้านการงานและด้านสังคม มีการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีบุคลิกภาพและสังคมที่แตกต่างจากเด็กทั่วไป (Monaghan. 2004: 19; citing Antia; & Kreimeyer. 1992; Hindley; et al.1994) โดยเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีแนวโน้มที่จะเป็นเด็กที่หุนหันพลันแล่น ไม่มีวุฒิภาวะ และอาจเป็นคนเห็นแก่ตัว (Reyes. 2005: 4;citing Greenberg; & Kusche.1993) กล่าวคือมีความบกพร่องเกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น การสื่อสาร การรับรู้ทางสังคม การแก้ปัญหาทางสังคม การพัฒนาทางด้านจริยธรรม การช่วยเหลือทางสังคมเป็นต้น นอกจากนี้ ไมเออร์ (Monaghan. 2004: 19; citing Myers. 1995) ยังกล่าวว่าการขาดการสื่อสารกับบุคคลอื่นในสังคมทำให้เด็กมีความจำกัดในการได้รับข้อมูลและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางสังคม ซึ่งความล่าช้าในการพัฒนาทักษะการสื่อสารจะทำให้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเรียนรู้กฎระเบียบทางสังคมลดลง ดังนั้นจึงพบว่าเด็กที่มีการสูญเสียการได้ยินมักมีการแยกตัวเองจากพ่อแม่ ครู ส่งผลให้ตนเองมีข้อจำกัดในการเข้าถึงการมีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม โดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งจะเป็นวัยที่มีการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคมที่หลากหลาย หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นช่วงระยะการเปลี่ยนผ่านและถือว่าเป็นช่วงที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม สมรรถนะทางสังคมยังเป็นตัววัดว่าเด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสิ่งแวดล้อมดีมากน้อยอย่างไร และการมีสมรรถนะทางสังคมที่ดีจะมีผลทำให้วัยรุ่นสามารถจัดการกับสิ่งต่างๆที่เผชิญในสังคมได้เป็นอย่างดี (Singh. 2015: 649; Nichols. 2002: 16)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในบริบทของประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปใช้เสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้เท่าเทียมกับเด็กทั่วไป

**วัตถุประสงค์**

เพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

**วิธีวิจัย**

การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยทำการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางสังคมจากแนวคิดองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของแอนเทียและไคร์เมเยอร์ (Antia; & Kreimeyer. 2015: 12) ร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มายืนยันองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอีกครั้ง โดยมีกระบวนการดำเนินการวิจัยดังนี้

**1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล**

ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญที่ทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน ประกอบด้วยครูการศึกษาพิเศษ 3 คน นักจิตวิทยาที่ทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 2 คน นักแก้ไขการได้ยิน 1 คน และนักแก้ไขการพูด 1 คน

**2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structure interview form) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยได้ทำการสร้างข้อคำถาม จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความหมาย องค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รวมทั้งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กในด้านต่างๆ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาแก้ไข ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

**3. การเก็บรวบรวมข้อมูล**

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) กับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองตามแนวคำถามที่เตรียมไว้สำหรับสัมภาษณ์เชิงลึก และทำการบันทึกเทปเสียงร่วมกับการจดบันทึกคำพูดขณะทำการสัมภาษณ์

**4. การวิเคราะห์ข้อมูล**

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปบันทึกเสียงและจากการจดบันทึกในขณะทำการสัมภาษณ์ มาจัดระเบียบข้อมูล กำหนดนิยาม ลงรหัสข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูลและสรุปข้อมูล นำไปสู่องค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินตามแนวคิดของแอนเทียและไครเมเยอร์ที่พบว่ามี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ทักษะทางสังคมและทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยดังนี้คือ

1. ทักษะทางสังคมประกอบด้วย
   1.1 ทักษะการสื่อสารทางสังคม
   1.2 ทักษะการรู้คิดทางสังคม
2. ทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคมประกอบด้วย
   2.1 ทักษะการจัดการสัมพันธภาพกับเพื่อน
   2.2 ทักษะการสร้างการยอมรับจากเพื่อน

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาศึกษาตามบริบทและสภาพความเป็นจริงของประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวน 7 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลมายืนยันองค์ประกอบตามแนวคิดและเพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

1. ทักษะทางสังคม

1.1 ทักษะทางสังคม ด้านการสื่อสารทางสังคมนั้น ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เพื่อหาตัวบ่งชี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า

“เด็กหูนี่จะมีปัญหามากในเรื่องการบอกความต้องการของตนเองไม่รู้จะบอกเพื่อนอย่างไร ยกตัวอย่าง เพื่อนเล่นชิงช้าอยู่ อยากจะเล่น ก็ผลักเพื่อนลงจากชิงช้าแล้วตัวเองก็ไปนั่งแทน บางทีไม่รู้ก็กลายเป็นทะเลาะกับเพื่อน” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“เด็กหูจะไม่เข้าใจในเรื่องของการต่อรอง อย่างเช่นจะขอส่งการบ้านช้า ก็ไม่รู้จะบอกอย่างไร เพราะว่าเป็นภาษาระดับสูง จะมีได้ไม่กี่คนที่สามารถทำได้ ถ้าได้รับการฝึกอย่างดี” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4)

“ด้วยความที่เด็กภาษาไม่ค่อยดี การใช้สรรพนามแทนตัวเองกับคนอื่นไม่รู้ว่าอย่างไรถึงจะเหมาะสม ก็จะใช้คำว่า เรา กับทุกคน ไม่ว่าจะเป็น เพื่อน พ่อแม่ หรือครู” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

จากผลการสัมภาษณ์ พบว่าเด็กหูไม่สามารถบอกสิ่งที่ตนต้องการ ไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการเจรจาต่อรอง และไม่สามารถแสดงออกทางภาษาหรือท่าทางที่เหมาะสมกับบุคคล ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเด็กขาดความสามารถในการสื่อสารทางสังคม

1.2 ทักษะทางสังคม ด้านการรู้คิดทางสังคม ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เพื่อหาตัวบ่งชี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า

“เรื่องการยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นก็เป็นเรื่องสำคัญ ต้องบอกว่าคนเราคิดไม่เหมือนกันได้ อย่างเช่น ถ้าเราชอบสีแดง คนอื่นชอบสีดำ ก็ไม่ใช่คนอื่นคิดผิด เพราะแต่ละคนชอบอะไรไม่เหมือนกัน ต้องยกตัวอย่างให้เด็กเข้าใจ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“ในเรื่องสังคม ความที่เขาไม่เข้าใจเรื่องการตีความพฤติกรรมว่าอะไรเหมาะสมไม่เหมาะสม พอดูอะไรในโซเชียล เขาก็จะเอาตัวนั้นมาเป็นต้นแบบ อย่างเช่น การถ่ายภาพโป๊ ไปเห็นมา มาทำบ้าง เลียนแบบ เราเรียกพฤติกรรมเลียนแบบ ตรงนี้ที่น่าเป็นห่วงสำหรับเด็กกลุ่มนี้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

“อีกเรื่องสำคัญที่เป็นปัญหา คือ การตีความพฤติกรรมของคนอื่น บางทีเขาเห็นคนนั่งคุยกันอยู่ ตัวเองเดินผ่าน คนที่เห็นก็อาจหันมามอง เด็กก็ไปตีความว่าคนอื่นนินทาตัวเอง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

จากผลการสัมภาษณ์พบว่าเด็กหูไม่สามารถเข้าใจมุมมองความคิด และความรู้สึกของคนอื่นที่แตกต่างจากตนเอง ไม่สามารถแก้ปัญหาทางสังคม และไม่สามารถตีความพฤติกรรมของบุคคลอื่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเด็กขาดความสามารถในการรู้คิดทางสังคม

2. ทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคม

2.1 ทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคม ด้านการจัดการสัมพันธภาพกับเพื่อน ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เพื่อหาตัวบ่งชี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า

“บางทีเด็กเห็นเพื่อนซึม หรืออยู่เงียบๆ เด็กก็จะไม่รับรู้ว่าเพื่อนอาจจะกำลังมีปัญหาอยู่” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2)

“ในเรื่องของอารมณ์เด็กหูค่อนข้างที่จะเป็นคนอารมณ์ก้าวร้าว รุนแรง ใจร้อน เด็กจะควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

“เด็กหูส่วนใหญ่ไม่กล้าที่จะไปผูกมิตรกับคนอื่นก่อน เพราะขาดความมั่นใจ มีปัญหาเรื่องภาษา” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3)

จากผลการสัมภาษณ์ พบว่าเด็กหูไม่ เข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ไม่สามารถบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และไม่สามารถผูกมิตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเด็กขาดความสามารถในการจัดการสัมพันธภาพกับเพื่อน

2.2 ทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคม ด้านการสร้างการยอมรับจากเพื่อน ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์เพื่อหาตัวบ่งชี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่า

“เรื่องบางอย่างที่สำคัญ เห็นเพื่อนหนีเรียนหรือสูบบุหรี่ เขาก็เฉยๆไม่มาบอกครู ทั้งๆที่มันเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6)

“การปรับตัวเข้าสังคม การอยู่ร่วมกับคนอื่นก็สำคัญ ถ้าเด็กบางคนสามารถปรับตัวได้ดีเขาจะอยู่ในสังคมได้ดีและถ้าบางคนปรับตัวไม่ได้ เขาก็จะเปลี่ยนสังคมไปเรื่อยๆและถ้าโตขึ้นเขาก็เปลี่ยนงานไปเรื่อยๆ” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7)

“เด็กหูบางทีเพื่อนไม่ให้เล่นด้วย เขาก็ไม่รู้ว่าจะต้องแสดงออกหรือทำอย่างไร ให้เพื่อนยอมรับตัวเอง” (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5)

จากผลการสัมภาษณ์ พบว่าเด็กหูไม่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ทางสังคมที่ยากลำบากไม่สามารถปรับตัวทางสังคม และไม่สามารถหาทางออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเด็กขาดความสามารถในการสร้างการยอมรับจากเพื่อน

**อภิปรายผล**

การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จากการศึกษาพบว่าสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งเป็นความสามารถของนักเรียนในการกระทำสิ่งต่างๆได้อย่างเหมาะสมถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมนั้นๆ ประกอบด้วยทักษะทางสังคมและทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแอนเทียและไคร์เมเยอร์ (Antia; & Kreimeyer. 2015: 12) ที่กล่าวว่าสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบเช่นกัน ได้แก่ทักษะทางสังคม และสัมพันธภาพทางสังคม ทักษะเหล่านี้จำเป็นอย่างมากสำหรับเด็กที่จะทำงานร่วมกับบุคคลอื่นทั้งในโรงเรียนหรือในที่ทำงานเมื่อเด็กโตเป็นผู้ใหญ่และนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของไว้ท (White.1982: 267-274) ที่ได้ทำการศึกษาถึงคำจำกัดความและความสำคัญของสมรรถนะส่วนบุคคลและสมรรถนะทางสังคมที่จำเป็นต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยทำการอบรมเชิงปฏิบัติการกับครูในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาผลการศึกษาพบว่าครูในโรงเรียนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความเห็นว่าสมรรถนะทางสังคมจำเป็นต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและควรได้รับการพัฒนา

จากการศึกษาหากพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบแรกคือทักษะทางสังคม ประกอบด้วยสององค์ประกอบย่อยคือ ทักษะการสื่อสารทางสังคมและทักษะการรู้คิดทางสังคม โดยทักษะการสื่อสารทางสังคม เป็นความสามารถในการริเริ่มการสนทนาอย่างต่อเนื่องเพื่อติดต่อสื่อสารให้บุคคลอื่นสามารถเข้าใจในสิ่งที่ตนแสดงออกได้ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการสื่อสารทางสังคมเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมกับบุคคลอื่น ส่วนทักษะการรู้คิดทางสังคม เป็นความสามารถที่จะเข้าไปอยู่ในโลกความรู้สึกและเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่น เด็กจำเป็นต้องเข้าใจสถานการณ์ทางสังคมและเป้าหมายทางสังคม เด็กต้องผสมผสานความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการรู้คิดทางสังคมและทักษะการสื่อสารทางสังคมเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาทางสังคมที่เหมาะสม เกรสแฮมและอีเลียส (Gresham; & Elliott. 1990: 1) กล่าวว่าทักษะทางสังคมเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับในสังคมซึ่งทำให้คนสามารถโต้ตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพกับบุคคลอื่น พฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมหนึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่มีคุณค่าของวัฒนธรรมนั้นๆ ทักษะทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้บุคคลมีสมรรถนะทางสังคม (Antia; & Kreimeyer. 2015 :14) ดังนั้นเพื่อที่จะให้มีสมรรถนะทางสังคม เด็กจึงต้องเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมในวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่

ส่วนองค์ประกอบที่สองคือทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคม ประกอบด้วย สององค์ประกอบย่อยคือ ทักษะการจัดการสัมพันธภาพกับเพื่อนและทักษะการสร้างการยอมรับจากเพื่อน โดยทักษะการจัดการสัมพันธภาพกับเพื่อนเป็นความสามารถในการรู้จัก เข้าใจ อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ความสามารถในการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นและความสามารถในการผูกมิตร และทักษะการสร้างการยอมรับจากเพื่อนเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ทางสังคมที่ยากลำบาก ความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และความสามารถในการหาทางออกอย่างสร้างสรรค์ ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แอนเทียและไคร์เมเยอร์ (Antia; & Kreimeyer. 2015: 22) กล่าวว่าในกลุ่มเด็กโตหรือวัยรุ่นสัมพันธภาพกับเพื่อนกลายมาเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากเพราะสัมพันธภาพกับเพื่อนจะเป็นพื้นฐานในการสร้างและฝึกสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในอนาคตและเพื่อนมีอิทธิพลมากกว่าบุคคลในครอบครัว เพื่อนไม่เพียงแต่มีความสำคัญแต่เพื่อนยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอีกด้วย ส่วนการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนก็เช่นเดียวกัน ลาฟอนทาน่าและซิลเร็สเซ็น (Antia; & Kreimeyer. 2015: 61; citing LaFontana; & Cillessen. 2010) กล่าวว่าจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในช่วงวัยรุ่น และจะสูงมากระหว่างวัยเด็กตอนปลายและวัยรุ่นตอนต้น ในช่วงวัยนี้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักจะชอบทำสิ่งที่ผิดระเบียบเพื่อให้เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมในเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประกอบด้วยทักษะทางสังคมและทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคม

**ข้อเสนอแนะ**

**1.** ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยที่ได้เกี่ยวกับองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรนำไปพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะทางสังคมและโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมด้านทักษะทางสังคมและด้านทักษะการจัดการสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษประเภทอื่นๆ ควรมีการสัมภาษณ์กับผู้ที่ใกล้ชิดและทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กเป็นเวลานานเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมในทุกด้าน

2.2 การศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนอกจากการศึกษาในเชิงคุณภาพแล้ว ควรมีการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณต่อเพื่อมายืนยันองค์ประกอบสมรรถนะทางสังคมเพื่อพัฒนาเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพต่อไป

**เอกสารอ้างอิง**

**ภาษาไทย**

จิรวดี จุลสำรวย. (2552). **การศึกษาและการสร้างโมเดลการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางสังคมของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ในสังกัดเมืองพัทยา.** ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

**ภาษาต่างประเทศ**

Antia, Shirin D; &Kreimeyer, Kathryn H. (2015).**Social Competence of Deaf and Hard of Hearing Children**. USA: Oxford.

Burley, Suzanne K. (1995).**Factor Influencing the Development of Social Competence in Deaf and Hard of Hearing Adolescents: An Ecological Approach**. Lincoln: Nebraska.

Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1990).**Social skills rating system manual**. Circle Pines, MN: American Guidance Service.

Hoffman, Michael F; et al.(2015).Comparisons of Social Competence in Young Children With and Without Hearing Loss: A Dynamic Systems Framework. **Journal of Deaf Studies and Deaf Education**: 115-124.

Monaghan, Christy L. (2004). **The Effects of Social Skills Training on Peer Interactions Among Elementary-Age Children With Hearing Impairment**. Ph.D. Southern Missisippi.

Reyes, Deborah J.P. (2005). **Hearing-Impaired Children's Social/Emotional Understanding Skills**. Doctor of Philosophy. Dekalb. Illinois.

Singh, Gurmit. (2015).Social competence of adolescents in relation to emotional intelligence and home environment. **International Journal of Science and Research**.4(9): 649-651.

White, Karl R. (1982). Defining and prioritizing the personal and social competencies needs by hearing-impaired students: **The volta review**.

Williamson, G Gordon.(2002). **Promoting social competence**. San Antonio: Therapy Skill Builders.